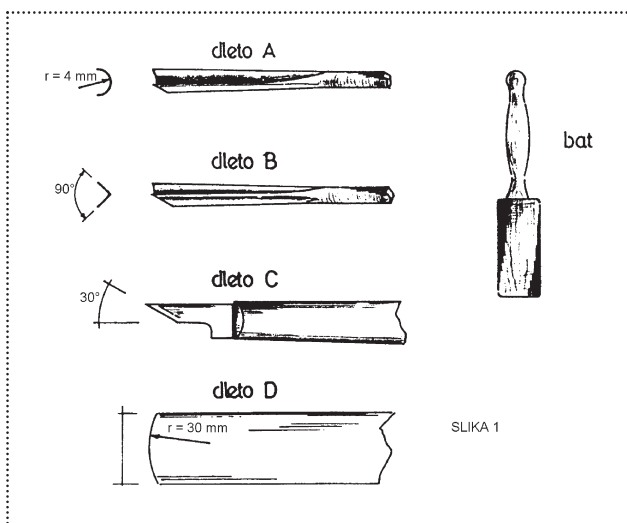

Tehnologija za prosti čas - rezbarjenje lesa

Čeprav si z rezbarjenjem marsikdo služi vsakdanji kruh, bom predstavil to tehnologijo z ljubiteljskega zornega kota. Z njo si lahko zapolnimo zimske večere, poletne počitnice, predvsem pa prek nje najbolj začutimo nehomogenost lesa in preizkusimo lastno ustvarjalnost.

V našem primeru gre za čisto ročno obdelavo, pri kateri z različno oblikovanimi dleti odrezujemo od osnovnega kosa lesa. Ker ni dovoljeno nobeno naknadno lepljenje, zahteva veliko zbranosti in občutka za delo z dletom. Prav zadnje je lahko tudi nevarno za roke v primeru, če dleto spodrsne in konča v mehkem palcu ali kazalcu. Zato vedno velja pravilo, da nobena od rok ne sme biti pred rezilom, obdelovalec pa mora biti trdno vpet. Dleta naj bodo vedno naostrena, saj so topa rezila še bolj nevarna za poškodbo.

Na splošno najbolje rezbarimo les, ki nima preveč izrazitih letnic. Če je les mehkejši (lipa, samba), bo delo zahtevnejše na detajlih, če pa je trša drevesna vrsta (oreh, hruška), pa bomo uporabili več moči za odrezovanje. Les naj bo posušen na 8 do 10 % vlažnost, da kasneje ne bomo imeli težav s pokanjem.

Na sliki 1 vidimo štiri skupine dlet in leseni bat, s katerim udarjamo po ročaju dleta pri večjem odvzemu. Manjše odreze opravimo samo s pritiskom roke. Imamo tudi komplete z več dleti, ki so samo izpeljanke osnovnih tipov.

V skupino A spadajo dleta, ki imajo rezilo v obliki črke U in se uporabljajo za izdelavo valovitih površin, katerih izgled je zelo dinamičen.

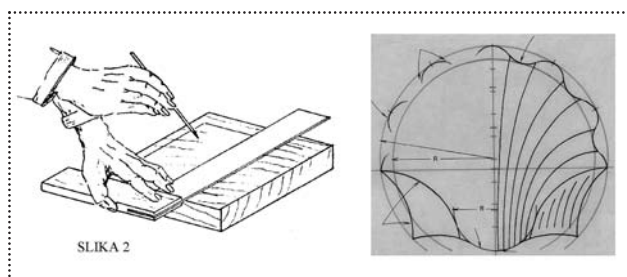
Dleta skupine B imajo rezilo v obliki črke V in z njimi zarezujemo črte ali oblikujemo detajle. Dleta skupine C so za osnovni obrez oblike od površine reliefne podlage in za izdelavo zelo drobnih detajlov. V skupini D pa imamo rav-

na dleta, katerih rezila so brušena v loku, da med posameznimi odrezi ne ustvarjajo korakov.

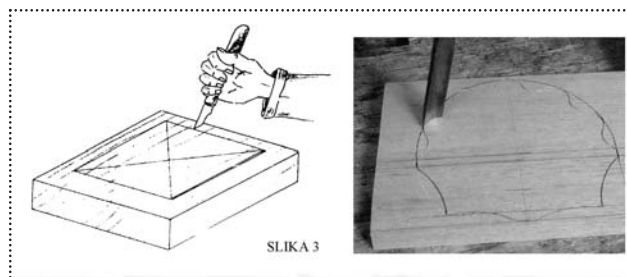
V tem sestavku si bomo podrobneje pogledali izdelavo reliefa in lesene skledе.

IZDELAVA RELIEFA

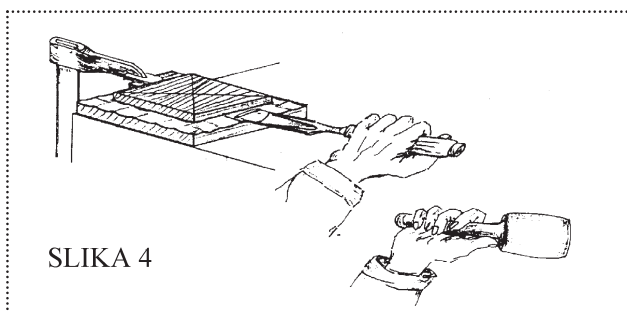
Najprej na poskobljano površino narišemo motiv (slika 2), ki bo v našem primeru izstopal iz podlage - lahko je tudi nasprotno. Če niste preveč spretni v risanju, si pomagajte s kopiranjem prek kopirnega papirja.

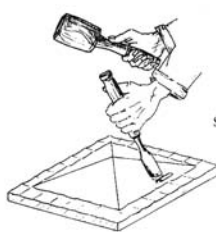
Naslednji korak je zarezovanje po osnovni obliki z dletom C (slika 3), da bomo lahko kasneje z dletom D odstranili les s podlage do zahtevane globine reliefa.

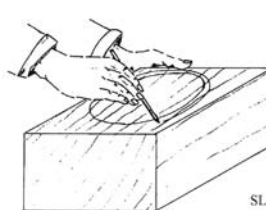
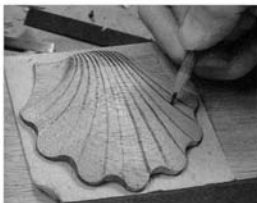
Na sliki 4 vidimo obdelavo ozadja ali podlage, na katero smo postavili celotno dogajanje. Podlaga je lahko ravna ali valovita. Pri odrezu moramo paziti na zadiranje, zato ne hitimo preveč in poskušajmo čimbolj upoštevati smer lesnih vlaken.

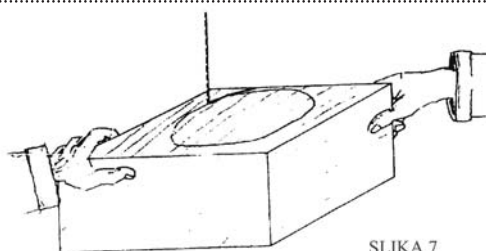
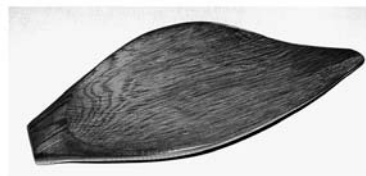
Na koncu se lotimo osnovnega motiva od oblike do detajlov, kar je podrobneje predstavljeno na sliki 5. Pri tem lahko uporabimo vsa zgoraj naštetá dleta. To delo je ponavadi najbolj zahtevno, posebno če smo odrezali preveč in je bil ves dosednji trud zaman. Vendar ne obupajte prehitro, saj ste se ob vsaki napaki naučili nekaj novega.

SLIKA 5

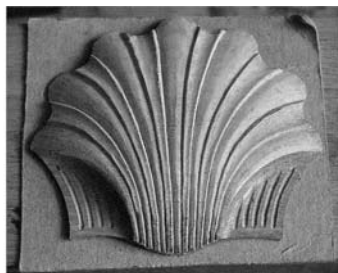

SLIKA 6

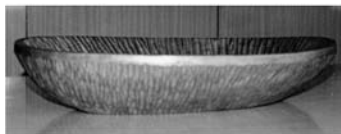
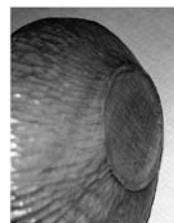

SLIKA 7

Nato začnemo z dolbenjem po zunanji (slika 8) in kasneje še po notranji strani sklede (slika 9).

SLIKA 8

SLIKA 9

S površinsko obdelavo motiv lahko še bolj poudarimo, če upoštevamo naslednji tehnološki vrstni red:

- brušen izdelek najprej polakiramo z nitro lakom;
- ko se površina osuši, opravimo brušenje z brusnim papirjem številke 240, odstranimo prah in polžimo s temnim lužilom;
- izstopne ploskve takoj obrišemo s krpo, da odstranimo lužilo in vse skupaj dobro osušimo; - končni nanos laka je lahko enojni ali dvojni, na nitro, alkidni ali poliuretanski osnovi.

IZDELAVA LESENE SKLEDE

Za osnovo si pripravimo leseno kocko, ki je lahko tudi lepljena iz več plasti. Na obe osnovni ploskvi si narišemo zgornjo in spodnjo obliko sklede s predvideno debelino stene (slika 6). Oblika sklede je prepuščena vaši domišljiji, na barvni prilogi pa sta vam v pomoč dve osnovni izvedbi.

Na sliki 7 vidimo naslednji korak - na tračnem žagalnem stroju izžagamo zunanjo obliko sklede.

Pri dolbenju na notranji strani bodite previdni, da ne prebijete stene, ker če se to zgodi, ostane uporabna samo še za kurjavo. Pomagate si lahko tudi s kljunastim merilom.

Na koncu vse ravne robove obrusimo in skledo površinsko obdelamo - lužimo, lakiramo, voskamo ali premažemo z lanenim oljem.

Tako smo rezbarjenje pripeljali do konca in upam, da boste z dleti in lesom preživeli lepe in ustvarjalne trenutke.

Pavel OJSTERŠEK, univ. dipl. inž. les.